

OD PROFILKATYKI I WYCHOWANIA DO PROFILAKTYKI I TERAPII- ZMIANY
FORM ODDZIAŁYWANIA W SPECJALISTYCZNEJ PORADNI
PROFILKTYCZNO-TERAPEUTYCZNEJ W TARNOWIE

Najstarsze wspomnienia dotyczące początków powstania **Specjalistycznej Poradni Profilaktyczno-Terapeutycznej** w Tarnowie, która przed 20 laty nazywała się **Świetlicą Profilaktyczno –Wychowawczą**, pochodzą od jednego z jej założycieli psychologa - terapeuty mgr Stanisława Stacha i są następujące: *„Ówczesny model poradnictwa skupiony był na testowaniu, na suchej diagnozie, na ogólnych zaleceniach i tu już w znacznym stopniu kończyła się pomoc psychologiczna. Mało było człowieka, nie było miejsca na rozmowę, na jego problemy i dylematy. Problemy z dzieckiem miała instytucja czyli szkoła, kierowała więc ona dziecko z rodzicem do kolejnej instytucji czyli poradni. Poradnia przetestowała, zdiagnozowała i opinię odesłała instytucji – szkole. W tym modelu „mało było człowieka”. 20 lat temu w Tarnowie postanowiono zmienić ten model – ówczesne przepisy dawały taką możliwość, dawały szansę na wypracowanie nowego, komplementarnego i skuteczniejszego modelu pomocy psychologicznej. Po pierwszej edycji Specjalistycznego Studium Socjoterapii zorganizowanego w naszym województwie wyłoniła się grupa inicjatywna, która wypracowała podwaliny nowego modelu pomocy psychologicznej. Wówczas istniało województwo tarnowskie – zatem nowy model pomocy psychologicznej wprowadzany był na terenie działania naszej placówki tj. w powiatach: tarnowskim, dębickim, brzeskim, bocheńskim dąbrowsko-tarnowskim. Ów nowoczesny model pracy dotyczył następujących zagadnień:*

- 1. Istotna jest podmiotowość klienta.*
- 2. Diagnoza pełni funkcję pomocniczą dla terapii.*
- 3. Różnorodne formy terapii – dają możliwość dużej skuteczności i adekwatnej do potrzeb.*
- 4. Dziecko żyje i funkcjonuje w rodzinie – zatem konieczna jest również praca z rodziną.*
- 5. Dziecko żyje i funkcjonuje w środowisku szkolnym i wśród rówieśników – zatem konieczna jest również praca ze szkołą i grupami rówieśniczymi, w tym psychoedukacja nauczycieli i rodziców.*

6. Powyższe czynniki oddziałują na siebie wzajemnie zatem należy je traktować wspólnie – systemowo”.¹

Przyjęto zatem za podstawę diagnozy bezpośredni kontakt, wywiad i rozmowę psychologiczną z dzieckiem i jego rodzicem/opiekunem/nauczycielem. Testy psychologiczne i pedagogiczne dobierane były do badania wyłącznie do wybranych parametrów. Korzystano z informacji o funkcjonowaniu ucznia w szkole i środowisku rówieśniczym opracowanych przez wychowawców i nauczycieli.

W owym czasie placówka rozpoczynała swoją działalność z dwoma pracownikami merytorycznymi: dyrektorem mgr Jerzym Szczepańcem i psychologiem mgr Stanisławem Stachem. Niebawem dołączyła do tej dwójki psycholog mgr Bogusława Kmiec i ten zespół można uznać za zespół założycielski.

W **Świetlicy Profilaktyczno – Wychowawczej** podjęto działania o charakterze opiekuńczo-wychowawczym. Wychowankowie spędzali w świetlicy pięć godzin dziennie przez pięć dni w tygodniu i uczyli się prawidłowego funkcjonowania społecznego - od wykonywania czynności samoobsługowych takich jak wspólne przygotowywanie posiłków i sprzątanie po nich, przez odrabianie zadań, po zabawę i wycieczki. Większość dzieci i młodzieży pochodziła ze środowisk zaniedbanych wychowawczo i najbardziej potrzebowała opieki i treningu podstawowych umiejętności społecznych.

Tarnowski Ośrodek Pomocy Psychologicznej, który powstał z przekształcenia **Świetlicy Profilaktyczno-Wychowawczej** w 1991 roku zapewniał dzieciom i młodzieży zorganizowaną opiekę wychowawczą, pomoc w nauce, warunki do samodzielnej nauki, wypoczynku oraz rekreacji, ponadto prowadzono w nim działalność korekcyjno-kompensacyjną, terapeutyczną, resocjalizacyjną i wyrównawczą.

Warto zwrócić uwagę na stosowane wówczas formy pracy: pracę w małych grupach, indywidualizację procesu wychowawczego, korekcyjno-kompensacyjnego i terapeutycznego. Program korekcyjno-kompensacyjny realizowany był przez nauczycieli - współpracowników indywidualnie oraz w zespołach specjalistycznych Program terapeutyczny realizowany był przez psychologów i pedagogów - terapeutów, którzy prowadzili specjalistyczne zajęcia socjoterapeutyczne oraz terapię indywidualną i terapię rodzin.. Równolegle współpracujący z placówką specjaliści prowadzili zajęcia komputerowe, sportowe. W działalności edukacyjno-konsultacyjnej, która skierowana została do nauczycieli, wychowawców świetlic i rodziców prowadzono: szkolenia warsztatowe dla nauczycieli, grupy wsparcia dla

---

¹ Zapis w posiadaniu autora opracowania

nauczycieli i pedagogów szkolnych, porady psychologiczne dla nauczycieli rodziców oraz młodzieży, różne formy pracy treningowej, konsultacje oraz warsztaty mające na celu poszerzenie wglądu w siebie oraz swoich relacji z innymi, prowadzone dla młodzieży szkół średnich oraz studentów jak również przyszłych nauczycieli.² Wśród działań w zakresie profilaktyki wyróżnić należy profilaktykę niedostosowania społecznego, zaburzeń w zachowaniu oraz uzależnień dzieci i młodzieży, z kolei wśród działań ukierunkowanych na wychowanie wyróżnić należy: wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny i indywidualizację procesu wychowawczego.

Mgr Bogusława Kmiec- psycholog, superwizor i terapeuta wspomina następująco pracę z dziećmi z tamtego okresu:

„Pracowaliśmy na grupie z dziećmi we dwójkę, grupa liczyła od 15 do 20 osób. Odrabialiśmy z nimi lekcje, towarzyszyliśmy w codziennych czynnościach, jak ojciec i matka w domu. Wiele dzieciaków potrzebowało się zwyczajnie najeść, mieliśmy sponsorów, codziennie inna trójka szła po chleb do piekarni, mieliśmy puszki- konserwy, warzywa, coś do kanapek. Była też zabawa, siłowanie się na materacach, zabawy rozwijające percepcję wzrokową, sztuką było budowanie motywacji do nauki. To była trudna praca od podstaw, ale bardzo wdzięczna. Z niektórymi wychowankami mamy kontakt do dzisiejszego dnia.”³

W 1991 roku w związku z rozszerzeniem zakresu pracy Kuratorium Oświaty w Tarnowie Świetlica zmieniła nazwę na **Tarnowski Ośrodek Pomocy Psychologicznej (TOPP)**. Zakres podejmowanych przez TOPP działań zwiększył się, przybyło zatrudnionych w placówce pracowników merytorycznych. Pojawiły się nowe formy pracy z nauczycielami i rodzicami - także realizowane w ościennych powiatach.⁴

Kolejnym przekształceniem w nazwie, jakie doczekał się TOOP była zmiana nazwy dnia 01.09.1993 roku na Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza z TOPP-em w Tarnowie.⁵

Od 1 grudnia 1995 r. jako **Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna-Tarnowskiego Ośrodka Pomocy Psychologicznej**, a następnie od 1 lipca 1996 roku **Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno-Terapeutyczna**, realizowała swoje zadania poprzez działalność terapeutyczną, profilaktyczną, doradczą i diagnostyczną.

---

² Archiwum Specjalistycznej Poradni Profilaktyczno-Terapeutycznej w Tarnowie(dalej ASPP-T w Tarnowie)Statut Świetlicy Profilaktyczno -Wychowawczej

³ Zapis w posiadaniu autora

⁴ bocheńskim, brzeskim, dąbrowsko-tarnowskim, dębickim,

⁵ Archiwum Specjalistycznej Poradni Profilaktyczno-Terapeutycznej w Tarnowie(ASPP-T w Tarnowie)

Prowadzono terapię dzieci, młodzieży i ich rodzin. W zakresie profilaktyki zaburzeń rozwojowych oraz trudności wychowawczych wspierano rodzinę i szkołę, popularyzowano wiedzę pedagogiczną i psychologiczną, rozwijano umiejętności wychowawcze poprzez inicjację i wspomaganie różnorodnych form pracy wychowawczej w środowisku szkolnym jak również pozaszkolnym dziecka. Kolejnym zakresem działalności było doradztwo psychologiczne oraz pedagogiczne rodziców oraz nauczycieli. Prowadzono w **SPPT** badania dzieci i młodzieży, u których występowały zaburzenia w zachowaniu społecznym oraz trudności w zaspokajaniu indywidualnych potrzeb. Uczniów kwalifikowano do odpowiednich form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, profilaktyczno – wychowawczej, opieki i resocjalizacji.

Wśród zadań realizowanych przez SPPT zleconych przez Kuratora Oświaty wyróżnić można było zadania z zakresu edukacji nauczycieli w obszarze psychologii praktycznej oraz z zakresu koordynacji doskonalenia zawodowego pracowników poradni w obszarze własnej specjalizacji. Wśród form realizacji poszczególnych zadań należy wymienić: badania psychologiczno-pedagogiczne mające na celu określenie przyczyn i rodzaje zaburzeń w zachowaniu, badania indywidualne, obserwacje uczestniczące w grupach dzieci i młodzieży, badania środowiskowe w szkołach i w rodzinach. Kolejną formą była terapia psychologiczna i doradztwo. Prowadzono terapię indywidualną i grupową (doraźną, krótkoterminową, długoterminową), terapię grupową postdiagnostyczną, (socjoterapię, grupy terapeutyczno-rozwojowe dla dzieci i młodzieży). Prowadzono konsultacje indywidualne oraz grupowe w zakresie pomocy psychologicznej kierowanej do psychologów, pedagogów, nauczycieli, wychowawców i rodziców (grupy wsparcia, treningi, warsztaty, superwizje). Jedną z form realizacji działalności placówki była współpraca z instytucjami oświatowymi oraz pozaoświatowymi w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej jak również edukacja poprzez publikatory- początki działań systemowych kontynuowanych w latach późniejszych⁶.

W 1999 roku władze Tarnowa uznając kompetencje i doświadczenie pracowników SPPT zleciły zespołowi opracowanie koncepcji utworzenia **Ośrodka Interwencji Kryzysowej**. Od 31 grudnia 1999 roku rozpoczęła działalność placówka pod nazwą **Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno-Terapeutyczna (OIKiSPPT)**. OIK realizował odrębne zadania związane z udzielaniem pomocy osobom w szeroko rozumianym kryzysie, dotkniętym przemocą psychiczną i fizyczną. SPPT realizowała

---

⁶ ASPP-T w Tarnowie, Statut Specjalistycznej Poradni Psychologiczno -Pedagogicznej-Tarnowskiego Ośrodka Pomocy Psychologicznej

cele i zadania te same, które realizowała wcześniej jako samodzielna placówka SPPT. Placówka pod nazwą OIKiSPPT realizowała zadania z dwóch odrębnych obszarów w oparciu o przepisy z różnych działów - „Ustawy o Pomocy Społecznej” i „Ustawy o Systemie Oświaty”. Po 6 latach wspólnego funkcjonowania i usamodzielnieniu się OIK z dniem 1 stycznia 2007 roku⁷. nastąpiło przekształcenie jednostki pod nazwą **Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno - Terapeutyczna w Tarnowie** w jednostkę – **Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno – Terapeutyczna w Tarnowie**. Zadania OIK powierzono innej nowo utworzonej jednostce pod nazwą Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiarom Przemocy kierowanej przez dyrektora mgr Jerzego Szczepańca, związanego przez prawie 17 lat z Poradnią.

Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno-Terapeutyczna od 2007 pod kierunkiem dyrektora mgr Agnieszki Skołyżewskiej realizuje następujące zadania:

1. Wspomaganie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, efektywności uczenia się, nabywania i rozwijania umiejętności z zakresu komunikacji społecznej.
2. Udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży w rozwiązywaniu problemów okresu dojrzewania w tym zaburzeń w zachowaniu.
3. Wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny i szkoły.
4. Profilaktykę niedostosowania społecznego i uzależnień dzieci i młodzieży.
5. Stosowanie specjalistycznych form terapii psychologicznej.
6. Monitorowanie, badanie i diagnozowanie aktualnych i nowych zagrożeń wśród dzieci i młodzieży.
7. Koordynowanie, planowanie i współtworzenie modelowych rozwiązań pracy środowiskowej na terenie miasta Tarnowa,
8. Prowadzenie różnych form szkoleń dla nauczycieli i rodziców w zakresie psychologii i pedagogiki zwiększające efektywność pracy wychowawczej.

I Koordynacja działań systemowych SPPT w praktyce

SPPT jako placówka oświatowa realizuje zadania z obszaru koordynowania pracy wychowawczej, profilaktycznej, a także z monitoringu zagrożeń i podejmowania działań systemowych na terenie Tarnowa przede wszystkim w obszarze oświaty.

Koordynowanie działaniami systemowymi odbywa się poprzez bieżące monitorowanie potencjalnych zagrożeń dzieci i młodzieży występujących w Tarnowie, monitorowanie specyficznych zagrożeń młodzieży w przestrzeni pozaszkolnej (zagrożenia występują

---

⁷ Uchwała nr LI/978/2006 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 12 października 2006 r.

w określonym rejonie Tarnowa - gdzie szkoły działają autonomicznie, nie współpracują ze sobą, więc efektywność takich działań jest niewielka), badanie różnorodnych obszarów i opracowywanie tematycznych raportów dla władz, publikowanie raportów z prowadzonych badań – poprzez strony www, media lokalne, a także podczas organizowanych miejskich konferencji, których dotąd odbyło się XV, przygotowywanie i realizowanie minimum dwóch konferencji rocznie poświęconych zagadnieniom wychowawczym dla dyrektorów ds. wychowawczych szkół tarnowskich i pedagogów szkolnych.⁸

I poziom działań polega na kreowaniu przedsięwzięć, ważnych z punktu widzenia lokalnej społeczności takich jak: diagnoza zagrożeń i organizacja konferencji miejskich poświęconych ważnym sprawom wychowawczym.

II poziom to organizowane w celu nawiązania współpracy spotkania robocze w których biorą udział: Rodzice z Rad Rodziców, przedstawiciele Kościoła, Urzędu Miasta i miejskich instytucji pomocowych.

III poziom to współpraca, której koordynatorem na najniższym poziomie jest SPPT, między osobami i instytucjami, które na co dzień pracują z dziećmi i młodzieżą, rodzicami i nauczycielami.

Zadania powierzone SPPT przez Prezydenta miasta Tarnowa w 2003 z zakresu koordynacji działań systemowych są nadal aktualne, należą do nich: monitorowanie, diagnoza aktualnych i nowych zagrożeń, wskazywanie kierunków przeciwdziałania, opracowywanie(doskonalenie) procedur postępowania w sprawach rozwiązywania problemów uczniów na różnych poziomach miejskich, planowanie, współtworzenie modelowych rozwiązań pracy środowiskowej, szacowanie potrzeb szkoleniowych (bank informacji o szkoleniach, precyzowanie kierunków szkoleń).wydawanie jednej publikacji na rok (raport o stanie aktualnym w ujęciu całościowym lub wycinkowym w omawianym obszarze), organizacja (współorganizacja) i prezentacja efektów pracy, wybranych zagadnień na konferencjach, spotkaniach z dyrektorami, pedagogami, nauczycielami itp.

II Specjalistyczne formy pomocy realizowane w SPPT- rok 2010

1. Porady dla rodziców, opiekunów i wychowawców.

---

⁸ Koordynowanie działań systemowych w oświacie i monitoring zagrożeń dzieci i młodzieży w Tarnowie przebiega we współpracy z partnerami, jakim są z ramienia Prezydenta miasta Tarnowa obecnie Pani Prezydent Dorota Skrzyniarz, przez wiele lat towarzyszył tym inicjatywom pan dyrektor mgr Stanisław Świerczek, współpracę kontynuuje pani Inspektor mgr Danuta Ciszek w wydziale Edukacji. Ze strony SPPT W organizacji konferencji bierze udział zespół: mgr Agnieszka Skołyszewska, mgr Stanisław Stach, mgr Agnieszka Latos, ze strony PPP mgr Ewa Mruk- Smoleń. Inicjatorem działań systemowych był pierwszy dyrektor SPPT mgr Jerzy Szczpaniec

Z tej formy pomocy korzystają rodzice, opiekunowie, wychowawcy, którzy mają potrzebę wprowadzenia zmian w stosowanych dotąd oddziaływaniach wychowawczych, relacjach, chcą zmian i świadomie podejmują trud pracy nad ich wdrażaniem. Ważne jest tutaj przeniesienie punktu ciężkości z myślenia o dziecku jak o kimś kogo chcę zmienić za pomocą psychologa - terapeuty, na myślenie o dziecku jako OSOBIE, której zachowania są warunkowane przeżywanymi uczuciami i potrzebami, których często zaspokojenie uległo zakłóceniu. Kolejnym ważnym aspektem jest uświadomienie sobie przez rodziców, wychowawców, na co ja mam wpływ jako rodzic, wychowawca i podjęcie działań wywodzących się z obszaru własnych możliwości. Porad udzielają wszyscy pracownicy poradni.

2. Terapia indywidualna dzieci, młodzieży.

Z tej formy pomocy dzieci i młodzież korzystają najczęściej w związku z decyzją rodziców o korzystaniu z pomocy w poradni. Spotkania odbywają się z jednym, wybranym terapeutą, w ustalonym rytmie, najczęściej raz na 2-3 tygodnie. Powody sięgania po pomoc są bardzo różnorodne: od trudności socjalizacyjnych w młodszych klasach szkoły podstawowej, przez zaburzone kontakty rówieśnicze, fobię szkolną, lęki, tiki, niskie poczucie własnej wartości, zaburzenia łaknienia, trudności separacyjne, zachowania opozycyjno-buntownicze, nieprzestrzeganie norm społecznych, zaburzenia depresyjne, trudności w nawiązywaniu i utrzymaniu relacji z rówieśnikami, do prób samobójczych, samookaleczeń, stosowania środków odurzających, po uzależnienia. Porad udzielają wszyscy pracownicy poradni.

3. Terapia małżeńska i rodzinna.

Terapię małżeńską i rodzinną proponuje się rodzinom zgłaszającym się z problemami wychowawczymi do poradni z przekonaniem, iż ma ona sens, gdyż dziecko wzrasta i rozwija się w najważniejszym dla siebie systemie społecznym jakim jest dla niego rodzina i prezentowane przez dziecko zaburzone zachowania mają bezpośredni związek z relacjami wewnątrz rodziny⁹. Praca z rodzinami odbywa się w diadach: dziecko-rodzic, rodzic-rodzic, w triadach: dziecko-dziecko-rodzic, rodzic-rodzic-dziecko oraz z pełnymi rodzinami: dzieci, rodzice i dwóch terapeutów systemowych.

4. Terapia EEG- Biofeedback

Terapia metodą EEG- - Biofeedback to stosunkowo nowa metoda pracy, wdrożona do praktyki poradni po zakupie specjalistycznego sprzętu i przeszkoleniu kadry w 2008

---

⁹ Irena Namysłowska „Terapia rodzin” str.34

i w 2009 roku.. To nowoczesna metoda trenowania pracy mózgu, zwiększająca możliwości umysłu: poprawia koncentrację uwagi, szybkość myślenia, kreatywność, pamięć, polepsza nastrój, samoocenę i sen, równocześnie uczy relaksu. W SPPT jest to metoda stosowana pomocniczo dla dzieci objętych innymi formami pomocy, których rodzice również korzystają z pomocy poradni.¹⁰

5. Grupy dziecięce o charakterze socjoterapeutycznym.

Liczba grup dla dzieci z klas I- VI ustalana jest co roku w zależności od potrzeb i zainteresowania tą formą pomocy. Jest ich zwykle 2- 3 na semestr, czyli 4-6 rocznie. Spotkania uczestników odbywają się raz w tygodniu i trwają 2 godziny. Uczestnictwo dzieci w zajęciach grupowych planowane jest na okres co najmniej jednego semestru. Główne zasady, w oparciu o które funkcjonuje grupa to zasada: szacunku, aktywności i dyskrecji. Przyjęte zasady na grupie są wiodącym motywem zajęć. Poprzez uczestnictwo w grupie, dzieci mają okazję do: nazywania i konstruktywnego wyrażania swoich uczuć i emocji, nabywania umiejętności ważnych dla poprawnego funkcjonowania w grupie (umiejętność komunikowania się, nawiązywania relacji, współdziałania, rozwiązywania konfliktów i nieporozumień), poszukiwania i wzmacniania swoich mocnych stron oraz wykorzystywania ich w działaniu.¹¹

6. Rozwojowo-terapeutyczna grupa dla gimnazjalistów.

Rozwojowo - terapeutyczna grupa dla gimnazjalistów ma charakter socjoterapeutyczny. Celem prowadzonych zajęć jest trening umiejętności społecznych i prawidłowa socjalizacja młodzieży, poprzez angażowanie jej we wspólne zadania i zabawy, podczas których uczy się ona: współpracy w grupie i w parach, szanowania własnych i cudzych granic, dostosowywania się do wspólnie ustalonych norm, dostrzegania własnych mocnych stron, rozwijania swojej kreatywności.¹²

7. Rozwojowa grupa młodzieżowa.

---

¹⁰ . Metodą EEG Biofeedback pracuje z dziećmi dwóch psychologów: mgr Paulina Jawień i mgr Sylwia Nowak oraz pedagog mgr Katarzyna Michałek

¹¹ Grupy dziecięce prowadzą: psychologowie mgr Sylwia Nowak, mgr Paulina Jawień, mgr Patryk Hajdo, pedagog mgr Katarzyna Michałek

¹² Grupę gimnazjalną prowadzą psycholog mgr Stanisław Stach i socjolog mgr Agnieszka Latos

Rozwojowa grupa młodzieżowa ma charakter psychoedukacyjno-rozwojowy. Podstawową formą zajęć są warsztaty. Podczas spotkań młodzież może poszerzyć swoją wiedzę na temat psychologii, nabywać i doskonalić umiejętności w zakresie kompetencji społecznych i umiejętności interpersonalnych. Podczas zajęć omawiana jest problematyka zgłaszana przez uczestników grupy. Grupa trwa przez jeden semestr, spotkania odbywają się raz w tygodniu, grupa ma charakter zamknięty.¹³

8. Platforma do badania zmysłów

W ramach programu „Bezpieczna i przyjazna szkoła” zakupiono profesjonalne urządzenie służące do przesiewowych badań narządów zmysłów –słuchu, wzroku i mowy. Wykonywane na niej badania mają na celu wczesne wykrycie zaburzeń i dysharmonii rozwojowych oraz zalecenie działań rehabilitacyjnych i terapeutycznych. Wykonywane na platformie badania są dodatkową formą diagnozy dla dzieci- klientów SPPT.¹⁴

9. Multikom

Multikom zaufania to projekt pilotażowy skierowany do tarnowskiej młodzieży- dyżury prowadzone są dwa razy w tygodniu przy telefonie, skype, gg i drogą e-mailową. Celem jest nawiązanie w bezpieczny sposób kontaktu z młodymi ludźmi dla zredukowania u nich poczucia osamotnienia i zachęcenia do kontaktu bezpośredniego z terapeutami. W pierwszym semestrze podczas działania pilotażowego tego projektu z oferty Multikomu skorzystało 47 osób.¹⁵

10. „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”.

„Szkoła dla rodziców i Wychowawców” to kurs umiejętności wychowawczych, który niezmiennie realizowany od 2003 roku cieszy się w SPPT dużym powodzeniem. Dotychczas odbyło się w SPPT XVII edycji „Szkoły...”. To zajęcia mające charakter warsztatów psychologicznych, składają się z krótkich omówień i wprowadzeń tematycznych, a ich istotą są ćwiczenia i scenki. Cennym elementem uczącym jest wymiana doświadczeń między uczestnikami oraz praktyczne wypróbowywanie nowych

---

¹³ Grupę młodzieżową prowadzą psychologdy: mgr Paulina Jawień i dr Waław Srebro

¹⁴ Badania z zastosowaniem platformy do badania zmysłów wykonuje je psycholog mgr Sylwia Nowak.

¹⁵ W Multicomie dyżurują mgr Agnieszka Latos i mgr Katarzyna Michałek

umiejętności w postaci zadań domowych. Spotkania odbywają się w małych grupach (nie większych niż 15 osób). Poszczególne spotkania poruszają następującą tematykę: świadomość własnych celów wychowania, poznanie i rozumienie świata uczuć własnych oraz dziecka lub wychowanka, naukę umiejętności rozmawiania o uczuciach, umiejętność stawiania jasnych granic i wymagań, zachęcanie dzieci do współpracy, wspólne rozwiązywanie konfliktów, poszukiwanie lepszych niż kara sposobów uczenia dziecka samodyscypliny, wspieranie samodzielności dzieci, uwalnianie ich od grania ról oraz wzmacnianie ich poczucia własnej wartości przez pochwałę opisową.

Zajęcia trwają 10 tygodni, a każde spotkanie trwa 4 godziny. Prowadzenie zajęć zawsze odbywa się przez dwie osoby prowadzące. Przeciętnie jedna edycja kursu odbywa się w semestrze jesiennym, a druga na wiosnę.¹⁶

11. Mediacje rodzinne i szkolne.

Mediacje rodzinne na zlecenia Sądu prowadzone są przez pedagoga mgr Agnieszkę Skołyżewską- mediatora Sądu Okręgowego w Tarnowie.

Mediacji szkolnych podejmują się psycholog mgr Stanisław Stach z socjolog mgr Agnieszką Latos oraz psycholog mgr Patryk Hajdo z pedagoga mgr Katarzyną Michałek.

Postępowania mediacyjne prowadzone jest przez dwie osoby jednocześnie.

12. Szkolenia warsztatowe dla rodziców i dla nauczycieli z oferty poradni

W ofercie warsztatowej poradni znaleźć można kilkanaście autorskich warsztatów dla rodziców i nauczycieli. Ich zakres obejmuje tematykę skutecznej pomocy, komunikacji, profilaktyki uzależnień, organizowania godzin wychowawczych, pracy z przedszkolakami, doskonalenia kompetencji wychowawczych, rozumienia buntu nastolatka i procesu separacji. Szkoły mogą też zwrócić się o przygotowanie warsztatów na ich specjalne zapotrzebowanie – dla rad pedagogicznych.

13. Zespoły konsultacyjne dla pedagogów szkolnych.

Zespoły konsultacyjne dla pedagogów szkolnych prowadzone są na trzech poziomach: na poziomie podstawowym¹⁷, gimnazjalnym¹⁸ i ponadgimnazjalnym¹⁹. Pedagodzy spotykają

---

¹⁶ Realizowany początkowo przez psycholog mgr Elżbietę Pokorną (do 2007 roku) i pedagoga Agnieszkę Skołyżewską obecnie prowadzony jest przez mgr Agnieszkę Skołyżewską i psycholog mgr Paulinę Jawień oraz socjolog mgr Agnieszkę Latos

się w zespołach z regularnością raz na miesiąc/ raz na dwa miesiące, spotkania te mają charakter wspierający, psychoedukacyjny, zapraszani są na nie goście z zewnątrz: pracownicy socjalni, kuratorzy sądowi, lekarze psychiatrzy, policjanci itp., przedstawiciele organizacji publicznych i stowarzyszeń, w celu wymiany doświadczeń, nawiązania kontaktów zawodowych, omówienia obszarów współpracy w systemie lokalnym.

14. Interwencje w szkołach

Pracownicy poradni podejmują działania interwencyjne w szkołach w sytuacjach trudnych, konfliktowych kryzysowych, nagłych, w miarę możliwości czasowych i swojej dyspozycyjności. Do sytuacji trudnych można zaliczyć: nieporozumienia, konflikty rówieśnicze, wypadki, samobójstwa, zabójstwa, nagłe śmierci. Działaniami interwencyjnymi obejmowani są uczniowie, nauczyciele i rodzice.

15. Prowadzenie strony www.aib.org.pl- profilaktyka zaburzeń w odżywianiu

Od 01.01.2010 zlecono SPPT nowe zadanie prowadzenia strony internetowej www.aib.org.pl.²⁰ Nowe zadanie poradnia zamierza realizować nie tylko jako fizyczne prowadzenie strony, lecz jako przemyślane działanie profilaktyczne, kierowane do młodzieży, rodziców, nauczycieli, higienistek szkolnych i innych osób i instytucji związanych z wychowaniem i profilaktyką zdrowotną. Trwają prace koncepcyjne nad publikowaniem nowych materiałów na stronie internetowej i nad ewentualną nową ofertą warsztatową dla rodziców i nauczycieli oraz towarzyszącymi inicjatywami o charakterze profilaktycznym.

Uruchomiono została też pocztę w celu możliwości nawiązania kontaktu przez osoby zainteresowane tematyką zaburzeń w odżywianiu z terapeutami.²¹

16. Prowadzenie strony www.sppt.tarnow.pl – popularyzacja działań SPPT

---

¹⁷ do 2007 roku prowadziła pedagog mgr Agnieszka Skołyżewska- obecnie prowadzi socjolog mgr Agnieszka Latos

¹⁸ prowadzi psycholog mgr Stanisław Stach

¹⁹ do roku 2007 prowadziła psycholog mgr Elżbieta Pokorny, obecnie prowadzi psycholog dr Wacław Srebro

²⁰ Do prowadzenia strony została zatrudniona pani Inga Prusak (wcześniejsze nazwisko Inga Kędzior)

²¹ Odpowiedzi na maile od osób zainteresowanych problematyką zaburzeń w odżywianiu podjęli się mgr Patryk Hajdo i mgr Agnieszka Skołyżewska

Strony internetowe SPPT prowadzi mgr Agnieszka Latos- jest ona twórczynią strony www.sppt.tarnow.pl , a na stronie edunetu również umieszcza równolegle wszystkie niezbędne informacje na temat poradni. Strony zawierają informację na temat: oferty poradni, kadry, aktów prawnych regulujących pracę i stronę BIP placówki.²²

17. Zespół konsultacyjno-superwizyjny

Raz w tygodniu odbywają się spotkania Zespołu Konsultacyjno-Superwizyjnego, w którym biorą udział wszyscy pracownicy merytoryczni poradni. Podczas spotkań omawiane są sprawy bieżące i prowadzona jest superwizja pracy z klientami pod kierunkiem certyfikowanego superwizora - mgr Bogusławy Kmieć.

18. Profilaktyka w szkołach.

W ostatnim 10-leciu działalności poradnia w dużym stopniu odstąpiła od działalności stricte profilaktycznej w szkołach z powodu dużych zapotrzebowań na terapię i pomoc psychologiczną. Na początku każdego roku szkolnego przygotowywana jest oferta poradni na ulotkach, a pracownicy podejmują osobisty kontakt w szkołach z uczniami, wchodząc na kilkanaście minut na lekcje do klas, prezentując im ofertę poradni. W ten sposób w roku szkolnym 2009/2010 z ofertą pomocową dotarło do około 2000 uczniów tarnowskich szkół, a pośrednio za pomocą ulotek szacunkowo do około 1000 rodziców.

18. Badanie zagrożeń dzieci i młodzieży.

Pierwsze badanie z zakresu zagrożeń dzieci i młodzieży datuje się z roku 1992, kiedy to zespół pracowników poradni przeprowadził pierwsze badania w dawnym województwie tarnowskim dotyczące zjawiska agresji wśród młodzieży.

Kolejne raporty o zagrożeniach pojawiały się systematycznie i były przedstawiane władzom miasta w celu wskazania potrzeb podejmowania działań wychowawczych o charakterze systemowym w sposób zorganizowany i planowy.

W 2005 roku w SPPT na stanowisku nauczyciela został zatrudniony socjolog²³ który od tego czasu w sposób systematyczny w zespole pracowników poradni opracowuje narzędzia diagnostyczne, przeprowadza badania dotyczące zagrożeń wśród dzieci i młodzieży i opracowuje raporty. Są one punktem wyjścia do rozważań o sytuacji

---

²² Serwis BIP prowadzi i aktualizuje mgr Stanisław Stach.

²³ Agnieszka Latos (wówczas Agnieszka Zaród),

wychowawczej, do planowania działań profilaktycznych i wychowawczych, wyznaczania celów, szukania partnerów działań systemowych w mieście Tarnowie .

19. Kwalifikacje i szkolenia własne pracowników

Od początku istnienia poradni pracownicy inwestowali własne środki finansowe w swoje wykształcenie. Pierwsze duże szkolenia to Studium Socjoterapii, którego uczestnikami była cała trójka założycieli poradni. Specyfika zawodu terapeuty jest taka, iż zawodu nie uczą żadne studia kierunkowe, czy też podyplomowe. Po wiedzę trzeba sięgać na specjalistycznych kursach, szkoleniach, które trwają po kilka lat, są bardzo kosztowne, wymagają staży klinicznych i kończą się trudnym egzaminem. Ważnym elementem kształcenia jest nieustanne praktykowanie zawodu pod ciągłą superwizją. Ten element pracy zespół pracowników SPPT ma zapewniony w wymiarze bardzo dobrym.

Zatrudniona w SPPT kadra ma bardzo dobre wykształcenie akademickie-universyteckie. W 2009 roku dzięki szczególnie zwiększonemu dofinansowaniu Urzędu Miasta Tarnowa pracownicy mieli okazję otrzymać dofinansowanie do szeregu szkoleń, z których korzystali rozwijając swe kompetencje terapeutyczne.

Wykaz kwalifikacji i ukończonych szkoleń pracowników SPPT tabela I.

Tabela I

Wykaz kwalifikacji pracowników pedagogicznych Specjalistycznej Poradni Profilaktyczno – Terapeutycznej w Tarnowie zatrudnionych w roku szkolnym 2010/2011(plan)²⁴

Nazwisko i imię	Ukończone studia			Dodatkowe kwalifikacje	
	Uczelnia, kierunek, specjalność	Rok ukończ.	Przyg. pedag. (tak, nie)	Uczelnia, kierunek, specjalność	Rok ukończ.
Sylwia Nowak	Uniwersytet Jagielloński psychologia	- 1993	Tak	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kurs I i II stopnia w zakresie terapii EEG biofeedback- ▪ Instruktor rekreacji ruchowej ze specjalnością hipoterapia 	-

²⁴ Dokumentacja SPPT na rok szkolny 2010/2011

Wacław Srebro	Katolicki Uniwersytet Lubelski- psychologia KUL-Doktorat – z zakresu nauk humanistycznych z dziedziny psychologii	1991 2006	Tak	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Biegły sądowy z zakresu psychologii i uzależnień 	1998
Agnieszka Skołyszewska	Uniwersytet Jagielloński- pedagogika resocjalizacyjna	1992	Tak	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Certyfikat Trenera metody VIT- nr 39 Fundacja SPIN ▪ Kurs kwalifikacyjny z zakresu organizacji i zarządzania oświatą ▪ Kurs kwalifikacyjny edukatorski Szkoły dla rodziców i wychowawców CMPPP Warszawa - Edukator MEN ▪ Szkolenie podyplomowe „Systemowe rozumienie rodziny; podejście systemowe w terapii rodzin”- 300 godzin, Krakowska Fundacja Rozwoju Psychoterapii ▪ Trener programu profilaktycznego „Szkoła dla rodziców i Wychowawców” 	2001 2007, 2009, 2010
Bogusława Kmieć	Uniwersytet Jagielloński- psychologia	1980	Tak	<ul style="list-style-type: none"> ▪ WSPS W-wa –I ST. Oligofrenopeda gogiki ▪ Studium socjoterapii ▪ 400 godz. cykl eduk. w zakresie terapii GESTALT ▪ Szkoła Trenerów – Instytut Terapii GESTALT ▪ Trener metody VIT certyfikat nr 40 Biuro Vit Spin Polska ▪ Certyfikat Superwizora Psychoterapii Gestalt nr 14 Instytut Integralnej Psychoterapii Gestalt 	1989 1993 1996 2001 2009
Stach Stanisław	Uniwersytet Jagielloński psychologia	- 1981	Tak	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studium socjoterapii 400 godz. cykl eduk. w zakresie terapii GESTALT ▪ Edukator MEN ▪ Trener programu profilaktycznego „Spójrz inaczej” 	1993 2004
Latos Agnieszka	Uniwersytet Rzeszowski socjologia	- 2003	Tak	Roczny kurs terapii integratywnej w Instytucie Terapii Krótkoterminowej	2007

Paulina Jawień	Katolicki Uniwersytet Lubelski psychologia	2006	Tak	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dwuletnie studia podyplomowe – Kryzysy psychologiczne i interwencja kryzysowa ▪ Kurs I i II stopnia w zakresie terapii EEG biofeedback ▪ Szkolenie podyplomowe „Systemowe rozumienie rodziny; podejście systemowe w terapii rodzin”- 300 godzin, Krakowska Fundacja Rozwoju Psychoterapii 	2007, 2008 2009 2010
Michałek Katarzyna	Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Częstochowie pedagogika	1998	Tak	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studia magisterskie w zakresie poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy ▪ Studia podyplomowe w zakresie pedagogiki specjalnej ▪ Kurs I i II stopnia w zakresie terapii EEG biofeedback 	1999 2002 2008, 2009
Inga Prusak	Uniwersytet Jagielloński socjologia	2009	Tak	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studia magisterskie: administracja o specjalności administracja publiczna 	2009
Patryk Hajdo	Uniwersytet Jagielloński psychologia	2007	Tak	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Trzyletni kurs systemowej terapii rodzin 480 godzin ▪ Studium treningu grupowego i Edukacji o Człowieku, jego Rozwoju i Patologii ▪ Podstawy podejścia psychodynamicznego w psychoterapii Instytut Pomocy i Edukacji Psychologicznej- Andrzej Szulc w Krakowie ▪ Kurs: Treningowa analiza grupowa 	2007 2006 2008 2009

20. Promocja usług poradni w mediach

Promocja usług poradni w mediach odbywa się przede wszystkim za pośrednictwem prowadzonych trzech stron internetowych. Kolejnym ważnym elementem promocji jest podejmowany przy okazji organizowania miejskich konferencji, czy „Szkoly dla rodziców...” przez pracowników kontakt z lokalnymi mediami. Budowanie wzajemnej relacji na zasadzie szacunku i zaufania skutkuje tym, iż stosunkowo często dziennikarze z lokalnych mediów zwracają się do pracowników placówki o opinię w sprawach społecznie istotnych. Z pewnością rzutują to pozytywnie na opinię o poradni.

21. Współpraca pracowników merytorycznych z pracownikami administracji i obsługi.

Od 2007 roku zatrudniona jest w sekretariacie na stanowisku specjalisty Grażyna Kędzior - w pełnym wymiarze czasu pracy (wcześniej zatrudniona w wymiarze ½ etatu). Zapewnia to pełny komfort pracy terapeutom, a klientom możliwość zapisu na spotkanie bez konieczności oczekiwania na kontakt z konkretnym prowadzącym spotkania. Od godziny 16-tej funkcję gospodarza budynku przejmuje Anna Kozioł- robotnik pracy lekkiej- zatrudniona od 2009 roku w pełnym wymiarze czasu pracy (wcześniej na ½ etatu). Taki model pracy zapewnia optymalne funkcjonowanie placówki, z możliwością dla klientów zgłoszenia trudności, oczekiwań, wyboru osoby prowadzącej i ewentualnego terminu pierwszego spotkania.

Obecnie w SPPT zatrudnionych jest 10 pracowników merytorycznych na 8,85 etatu. Specyfika pracy w SPPT odbiega w sposób znaczący od pracy poradni o podstawowym profilu działania, na co dowodem są przedstawione powyżej specjalistyczne formy działania.

Po 20 latach działalności placówki można zadać sobie pytanie czy było warto zmieniać rzeczywistość? Przekształcać po wielokroć placówkę, dostosowywać formy pracy, zmieniać jej formuły, doskonalić, szkolić się, wciąż na nowo zadawać sobie i partnerom z którymi przychodzi współpracować pytania o cele wychowawcze, priorytety, dążenia?

Z okazji 15 - lecia KOT-u (**Krakowskiego Ośrodka Terapii**)- poradni o bardzo zbliżonym profilu działania do SPPT - odbyła się dyskusja, która dotyczyła zarówno potrzeb stosowania psychoterapii, jej standardów, specyfiki rozwojowych problemów dzieci i młodzieży, wobec których jest praktykowana, jak też kwalifikacji osób ją stosujących w placówkach oświatowych²⁵. W dyskusji wzięli udział: dr n. hum. Wanda Badura-Madej, prof. dr hab.

---

²⁵ „Psychoterapia” 4 (139) 2006 kwartalnik Sekcji Psychoterapii Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego i Instytutu Psychiatrii i Neurologii,

Jacek Bomba, dr n. hum. Barbara Józefik, mgr Janusz Kitrasiewicz, dr n. med. Maciej Pilecki, mgr Jacek Urban, Dyskusja była prowadzona przez Iwonę Kozłowską-Piwowarczyk. Niech kilka ważnych wypowiedzi autorytetów a dziedziny psychiatrii i terapii, przybliży do odpowiedzi na pytanie o sens i cele prowadzenie pracy terapeutycznej w strukturach oświatowych, kształcenia kadry i doskonalenia kompetencji terapeutycznych :

„Prof. Jacek Bomba: Już dobrych parę lat temu badania prowadzone przez zespół Czesława Czabały nad stosowaniem psychoterapii w Polsce wskazywały, że młodzi ludzie i ich rodziny częściej zwracają się po pomoc psychoterapeutyczną do poradni psychologiczno-pedagogicznych niż do poradni psychiatrycznych. I że ją tam znajdują, nawet w przypadku zaburzeń psychotycznych(...)”

Dr Barbara Józefik (wypowiedź autoryzowana): (...)

W poradniach, poza psychoterapią, jest ważna diagnoza, badanie psychologiczne i pedagogiczne, reedukacja itd. Natomiast kluczowe wydaje się wykształcenie osób, które miałyby te psychoterapię uprawiać. Nie jest to dla mnie kwestia nazwy, tylko rzeczywiście wykształcenia tych osób. Nie byłabym za innymi kryteriami, w odróżnieniu od tego, co powiedział mój kolega.

Myślę, że powinno to być pełne wykształcenie psychoterapeutyczne, połączone z tym, co nazywamy doświadczeniem klinicznym, stażem w instytucji, która może taki staż zorganizować, czyli — jest to wtedy jednak miejsce związane z opieką zdrowotną. Psychoterapeuta spotyka się z różnymi zaburzeniami i świadomość ich złożonych uwarunkowań czy własnych ograniczeń, czy umiejętności właściwego skierowania, wiąże się właśnie z klinicznym wykształceniem. To by mi się wydawało najistotniejsze: wykształcenie, sposób organizacji szkolenia, możliwość superwizji, jeśli to jest możliwe. Nie ma żadnych powodów, żeby psychoterapii w oświacie się nie uprawiało

Prof. Jacek Bomba: Sądzę, że niezależnie od założeń teoretycznych psychoterapii, jej stosowanie wymaga rzetelnego przygotowania, to znaczy nabycia odpowiedniej wiedzy i umiejętności praktycznych. Program takiego przygotowania powinien uwzględniać wcześniejsze przygotowanie zawodowe kandydata na psychoterapeutę. Powinien też dawać możliwość praktycznej nauki umiejętności terapeutycznych.(...).”²⁶

---

przygotowanie tekstu Iwona Kozłowska-Piwowarczyk- zapis dyskusji z okazji 15 rocznicy powstania Krakowskiego Ośrodka Terapii w Krakowie

²⁶ Psychoterapia” 4 (139) 2006 kwartalnik Sekcji Psychoterapii Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego i Instytutu Psychiatrii i Neurologii,

20 lat SPPT to rozwój zespołu i koncepcji pracy ku profilaktyce i terapii z koncentracją na działaniach systemowych, tak w odniesieniu do całego środowiska wychowawczego, jak i do najbliższego środowiska, jakim jest rodzina. Wydaje się, iż w tarnowskim systemie oświaty jest miejsce na rozwój **Specjalistycznej Poradni Profilaktyczno-Terapeutycznej** przez kolejnych 20 lat w służbie dzieciom, młodzieży i rodzinom i tarnowskiemu środowisku.

Agnieszka Skolyszewska „Od profilaktyki i wychowania do profilaktyki i terapii - zmiany form oddziaływania w Specjalistycznej Poradni Profilaktyczno-Terapeutycznej w Tarnowie”. w „**Profilaktyka czy resocjalizacja**” red. Jan Krukowski zeszyty metodyczne MWSE w Tarnowie, Tarnów, (2010)